

การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
The Qualitative Development of Standard School
Under Bangkok Metropolitan Administration

พรมภัทร์ อุดมนิธิกันนท์¹
ประเสริฐ อินทร์รักษ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีขนาดแตกต่างกัน 3) ยืนยันการเปรียบเทียบองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีขนาดแตกต่างกัน วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย (1) ศึกษาวิเคราะห์หัวข้อเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (2) การวิเคราะห์องค์ประกอบความสัมพันธ์และ (3) การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานยืนยันผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีขนาดแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 9 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายการบริหารงาน 205 นิวิชากรหรือผู้รับผิดชอบฯ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายการบริหารงานบุคคลหรือผู้รับผิดชอบฯ และครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ การสังเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ ด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาครู การจัดการด้านงบประมาณ ศักยภาพของผู้บริหาร คุณภาพของผู้เรียน การมีส่วนร่วม การใช้ภาษาในการสื่อสาร การตอบสนองความต้องการของชุมชน ผู้ปกครอง แผนการดำเนินงาน
2. ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบและการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีขนาดแตกต่างกันทั้ง 3 ขนาด ไม่มีความแตกต่างกันทุกองค์ประกอบ
3. ผลการยืนยันการเปรียบเทียบองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีขนาดแตกต่างกัน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และใช้ประโยชน์ได้จริง สอดคล้องกับทฤษฎีและกรอบแนวคิดการวิจัย

คำสำคัญ: คุณภาพ, การพัฒนามาตรฐานโรงเรียน, สังกัดกรุงเทพมหานคร

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

The purposes of this research were to identify: 1) to analysis the factors of the qualitative development of standard school under Bangkok Metropolitan Administration, 2) the comparison of the factors of the qualitative development of standard school under Bangkok Metropolitan Administration when considered in the differences school's sizes, 3) the confirmation of the result of the comparison of the qualitative development of standard school under Bangkok Metropolitan Administration as the differences school's sizes. The sample of this study were 205 schools under Bangkok Metropolitan Administration. The respondents were director, vice academic and vice personnel or teacher who responsible. The instruments for collecting the data were semi-structured interview and opinionnaire. The statistics used in analyzing the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, exploratory factor analysis and content analysis.

The research findings revealed that.

1. The factors of the qualitative development of standard school under Bangkok Metropolitan Administration comprised of nine factors: educational quality assurance process, teacher development, financial management, administrator potential, student quality, participation, communication, parents and community responsible, and work plan.

2. The result comparison of the qualitative development of standard school under Bangkok Metropolitan Administration found that these were no differences.

3. The confirmation of comparison on the component in different school size for a components, there were propriety, feasibility, accuracy, utility and accordance with the theories and the research conceptual frameworks.

Keywords: qualitative, development of standard school, under Bangkok Metropolitan Administration

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2553 – 2561) รัฐบาลจะมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา และมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ โดยได้กำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และตัวบ่งชี้ความสำเร็จไว้ดังนี้การศึกษาไทย : มีคุณภาพและได้มาตรฐาน คนไทยใฝ่รู้ : สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง คนไทยใฝ่ดี : มีคุณธรรม มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมีจิตสาธารณะมีวัฒนธรรมประชาธิปไตย คนไทย คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ : มีทักษะในการคิดและปฏิบัติมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร จากความเคลื่อนไหวของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน นอกจากสถานศึกษาจะมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมในท้องถิ่นของตนแล้ว สถานศึกษาจะต้องผนวกสิ่งที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาและมีคุณภาพตามวิสัยทัศน์ที่สังคมในอนาคตควรจะเป็นด้วยเพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2554 : 7-8)

จากการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (SMART School) ทั้ง 3 ด้านพบว่า ด้านผลที่เกิดกับนักเรียน โดยเฉพาะผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานระดับชาติ นักเรียนขาดทักษะด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการแสดงออก ขาดความเอาใจใส่ในการศึกษาหาความรู้ ซึ่งเป็นปัญหามาตลอด ส่วนผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 436 โรงเรียน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินระดับดี จำนวน 401 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 92.18 โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีจำนวนสถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองมากที่สุดและพิจารณาตามตัวบ่งชี้ พบว่าส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากทั้งสามกลุ่มตัวบ่งชี้ ยกเว้นตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งอยู่ในกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐานมีผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุงมากถึง 43 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.89 และส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้เท่านั้น และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะสถานศึกษาที่ไม่ได้การรับรอง 12 แห่ง พบว่า มีตัวบ่งชี้ที่มีระดับคุณภาพที่อยู่ในระดับควรปรับปรุงและระดับพอใช้สอดคล้องกันคือตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวบ่งชี้และประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักการศึกษา 2557 : 13-14, 134)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น หลังจากที่เราใช้ SMART School มาแล้วในช่วงระยะเวลา 9 ปีด้านผลที่เกิดกับนักเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานระดับชาติ นักเรียนขาดทักษะด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการแสดงออก ขาดความเอาใจใส่ในการศึกษาหาความรู้ จึงทำให้ผู้วิจัยอยากทราบว่าเกณฑ์การประเมินที่ใช้อยู่เดิมกับสิ่งที่จะปรับปรุงไปในทางเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายบริหารงานวิชาการหรือผู้รับผิดชอบแทน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายบริหารงานบุคคลหรือผู้รับผิดชอบแทน และครูผู้สอน แล้วควรจะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อทราบการเปรียบเทียบองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานครที่มีขนาดแตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 438 โรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

คู่มือและแนวทางการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา แนวคิดทฤษฎีการประเมินคุณภาพของนักวิชาการ วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Interview) จำนวน 11 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 438 โรงเรียน จำนวน 14,503 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 205 โรงเรียน จำนวน 1,230 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) แบบสอบถาม (Questionnaire)

การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนนี้เป็น การนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากขั้นตอนที่ 3 มาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของเครื่องมือ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำค่าที่ได้รับมาดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลและนำองค์ประกอบที่ได้รับมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ F-test เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีขนาดแตกต่างกัน

ขั้นตอนการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย การดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผู้วิจัยเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบตามระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย โดยเริ่มต้นด้วยการศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้วยการวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จากเอกสาร ตำรา ข้อมูลสารสนเทศ งานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศจากสื่อหลากหลายทั่วไปและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ได้ตัวแปรที่ศึกษาแล้วจึงนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 11 ท่าน ที่มีความรู้ทางด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Interview) การสังเกตและการจดบันทึก (Observation and Field Notes) เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมในเรื่องการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสิทธิภาพและนำทั้งการวิเคราะห์เนื้อหาและข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ จึงได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 120 ตัวแปร

ขั้นที่ 2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เป็นการนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างและพัฒนาแบบเป็นแบบสอบถามข้อเท็จจริงแบบ Rubric Scale เกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถาม) โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องที่เรียกว่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งพิจารณาค่า IOC ที่มากกว่า 0.6 ขึ้นไป และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญได้คำถามที่มีความเหมาะสม จำนวน 120 ข้อ นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 5 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการหรือผู้รับผิดชอบแทน 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายบุคคลหรือผู้รับผิดชอบแทน 1 คน และครู 3 คน และนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach 1984 : 161) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.982 และได้แบบสอบถามเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้จัดทำสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับหน่วยวิเคราะห์ คือโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 205 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนละ 6 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการหรือผู้รับผิดชอบแทน 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายบุคคลหรือผู้รับผิดชอบแทน 1 คน และครู 3 คน รวมทั้งสิ้น 1,230 คน ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 166 โรงเรียน จำนวน 996 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.97 และนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนนี้เป็นการนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากขั้นตอนที่ 3 มาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของเครื่องมือ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำค่าที่ได้รับมาดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลและนำองค์ประกอบที่ได้รับมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ F-test เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีขนาดแตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 5 การยืนยันข้อมูล

เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบของการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มี 9 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยตัวแปร 21 ตัว ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .714 ถึง .517 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อส่วนบุคคลได้ร้อยละ 48.544 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษา”

องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยตัวแปร 14 ตัวซึ่งค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .636 ถึง .543 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อส่วนบุคคลได้ร้อยละ 4.477 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การพัฒนาครู”

องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วยตัวแปร 12 ตัวซึ่งค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .641 ถึง .502 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อส่วนบุคคลได้ร้อยละ 2.896 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การจัดการด้านงบประมาณ”

องค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วยตัวแปร 9 ตัวซึ่งค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .785 ถึง .529 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อส่วนบุคคลได้ร้อยละ 2.322 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ศักยภาพของผู้บริหาร”

องค์ประกอบที่ 5 ประกอบด้วยตัวแปร 8 ตัวซึ่งค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .768 ถึง .519 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อส่วนบุคคลได้ร้อยละ 1.865 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “คุณภาพของผู้เรียน”

องค์ประกอบที่ 6 ประกอบด้วยตัวแปร 9 ตัวซึ่งค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .692 ถึง .563 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อส่วนบุคคลได้ร้อยละ 1.621 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การมีส่วนร่วม”

องค์ประกอบที่ 7 ประกอบด้วยตัวแปร 5 ตัวซึ่งค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .820 ถึง .744 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อส่วนบุคคลได้ร้อยละ 1.434 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร”

องค์ประกอบที่ 8 ประกอบด้วยตัวแปร 5 ตัวซึ่งค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .634 ถึง .513 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อส่วนบุคคลได้ร้อยละ 1.296 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การตอบสนองความต้องการของชุมชนผู้ปกครอง”

องค์ประกอบที่ 9 ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัวซึ่งค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .557 ถึง .532 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อส่วนบุคคลได้ร้อยละ 1.120 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “แผนการดำเนินงาน”

2. ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดแตกต่างกันจากองค์ประกอบที่ 1-9 องค์ประกอบรายด้านและภาพรวม พบว่า โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่-ใหญ่พิเศษ มีการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ การศึกษา การพัฒนาครู การจัดการด้านงบประมาณ ศักยภาพของผู้บริหาร คุณภาพของผู้เรียน การมีส่วนร่วม การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร การตอบสนองความต้องการของชุมชนผู้ปกครอง แผนการดำเนินงาน องค์ประกอบรายด้านและภาพรวมขององค์ประกอบ ไม่มีความแตกต่างกัน

3. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันว่าผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงทุกด้านทั้งนี้เพราะองค์ประกอบทุกองค์ประกอบมีความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกัน และกันตามหลักสถิติ สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการ และแนวคิดตามกรอบการวิจัยที่ได้มา

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลโดยแยกออกเป็น 3 ดังนี้

1. องค์ประกอบของการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาครู การจัดการด้านงบประมาณ ศักยภาพของผู้บริหาร คุณภาพของผู้เรียน การมีส่วนร่วม การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร การตอบสนองความต้องการของชุมชนผู้ปกครอง แผนการดำเนินงาน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าผลงานวิจัยสอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศิณี พิเดช (2556 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องแผนกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเขตภาคเหนือตอนล่างของไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเขตภาคเหนือตอนล่างของไทย โดยรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเกื้อหนุน โอกาสและอุปสรรค โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสภาพแวดล้อมภายใน อยู่ในระดับมาก และสภาพแวดล้อมภายนอก อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเขตภาคเหนือตอนล่างของไทย พบว่า การตรวจสอบระดับคุณภาพของแผนกลยุทธ์โดยรวมอยู่ในระดับดีถึงดีที่ สุด ซึ่งแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ 3 ด้าน คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพแต่ละด้านประกอบด้วย วิธีดำเนินการตามกลยุทธ์ ได้แก่ ด้านการควบคุมคุณภาพ โดยการจัดทำข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการวางแผน

กำหนดบทบาท และหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนให้ชัดเจน กำหนดแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการตรวจสอบคุณภาพ โดยการจัดทำข้อมูล การจัดทำเครื่องมือและการดำเนินงานตรวจสอบคุณภาพ โดยการจัดทำข้อมูล การจัดทำเครื่องมือ และการดำเนินงานตรวจสอบคุณภาพ การดำเนินงานประกันคุณภาพ ในโรงเรียนและด้านการประเมินคุณภาพด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการ การจัดทำเครื่องมือและการจัดทำ รายงานผลการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน 3) การทดลองใช้แผนกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเขตภาคเหนือตอนล่างของไทย ในโรงเรียนเทศบาล พบว่า โรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียน ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาทุกมาตรฐานและเมื่อเปรียบเทียบกับ 2 ปีการศึกษา พบว่า ปีการศึกษา 2552 มีผลการประเมินสูงกว่าปีการศึกษา 2551 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล สาดศรี (2557 : 15) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ได้กล่าวว่า 1) องค์ประกอบของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา 2) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 3) การประเมินคุณภาพการศึกษา และ 2) แนวทางการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การดำเนินการ และ 3) การตรวจสอบ ประเมินและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยมีหลักเกณฑ์วิธีการดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษา 3) การจัด ระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 5) การจัดให้มีการจัดการ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การจัดทำรายงานประจำปีสำหรับการประเมินคุณภาพภายในและ การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง

2. ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดแตกต่างกันจากองค์ประกอบที่ 1-9 องค์ประกอบรายด้านและภาพรวมพบว่าโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่-ใหญ่พิเศษ เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาครู การจัดการด้านงบประมาณ ศักยภาพของผู้บริหาร คุณภาพของผู้เรียน การมีส่วนร่วม การใช้ ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร การตอบสนองความต้องการของชุมชนผู้ปกครอง แผนการดำเนินงาน องค์ประกอบ รายด้านและภาพรวมขององค์ประกอบจากความคิดเห็นของโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่-ใหญ่พิเศษ ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่างานวิจัยที่ค้นพบมีความสอดคล้องเหมาะสมกับงานวิจัยของ (Stufflebeam and Anthony 1988 : 56) ศึกษาพบว่าที่ใช้ในการประเมินคุณภาพบุคลากรทางการศึกษาที่น่าสนใจว่า การพัฒนาระบบการประเมินต้องมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของระบบและรายละเอียดเกี่ยวกับ ตัวระบบการประเมินผล ข้อเสนอแนะสรุปเป็นประเด็นได้ว่า ระบบการประเมินผลภายในประกอบด้วยองค์ประกอบ ที่สำคัญ คือ ตัวบุคคลที่รับผิดชอบการทำงาน ผู้ใช้ผลการประเมิน จุดมุ่งหมายของการประเมิน สิ่งที่ถูกประเมิน ข้อมูลที่ต้องการ การประมวลผล และแปรผลและการบริหารจัดการให้เกิดระบบการประเมิน Harper ศึกษา เรื่อง The Role of Teams in Quality Assurance and Improvement Planning in two Illinois Middle Schools เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของทีมงานในการประกันคุณภาพและการวางแผนพัฒนา โรงเรียนระดับกลาง ผลการวิจัยพบว่า 1) การวางแผนเป็นทีมทำให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองในทางที่ดีขึ้น และ ทีมงานมีส่วนช่วยในการพัฒนาโรงเรียนในแนวใหม่ 2) การทำงานเป็นทีม การสร้างความตระหนักให้กับครูใหญ่ ของแต่ละสถานศึกษาในการเป็นผู้นำกระบวนการเปลี่ยนแปลง 3) การวางแผนพัฒนาการประกันคุณภาพแนวใหม่ ของโรงเรียนต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตร ไม่ส่งผลกระทบต่อเทคนิคการสอน

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบการพัฒนา คุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการสนทนากลุ่มย่อยผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่าน โดยการสนทนา

กลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันว่าผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้องและการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงทุกด้าน ทั้งนี้เพราะองค์ประกอบทุกองค์ประกอบมีความเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งกันและกันตามหลักสถิติ สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการ และแนวคิดตามกรอบการวิจัยที่ได้มา ซึ่งอาจเป็น เพราะว่าการวิจัยที่ค้นพบมีความสอดคล้องเหมาะสมกับงานวิจัยของ อรสา ภาวิมล (2552 : บทคัดย่อ) ว่าการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทยตามแนวคิดการจัดการความรู้ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพที่ดีมี 8 ประการ คือ 1) บทบาทผู้นำ 2) การให้ความสำคัญกับ “คน” เป็นศูนย์กลางขับเคลื่อนภารกิจ 3) การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาความรู้ 4) การมีวงจรความรู้ที่น้อย 5) เรื่องได้แก่ ระบุ แสวงหาสร้าง แบ่งปัน และประยุกต์ใช้ความรู้ 5) เครื่องมือจัดการความรู้ที่เหมาะสม 6) การมีกลยุทธ์การจัดการความรู้ที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายขององค์การ 7) มีการวัดผลและติดตามผลการจัดการความรู้ และ 8) มีการสร้างแรงจูงใจ

ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานโรงเรียน โดยปรับให้เหมาะกับบริบทของโรงเรียนและให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการติดตามประเมินผลการใช้เป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ ตรวจสอบแนะ แก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ตลอดจน รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ประธานคณะกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.วิภา ทองหง่า ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณ คณาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เสมอมา

เอกสารอ้างอิง

กมล สาดศรี. “การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล,”

วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต. 14, 1 (ตุลาคม 2556 – มกราคม 2557) : 15.

วิศิณี พิเดช. แผนกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเขตภาคเหนือ
ตอนล่างของไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2556.

สำนักงานการศึกษา, สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา. สรุปผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร (SMART School). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย, 2557.

สำนักทดสอบทางการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แนวทางการพัฒนาระบบ
การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และ
วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553.** กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย, 2554.

อรสา ภาววิมล. **การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทยตามแนวคิด
การจัดการความรู้.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

Lee J. Conbac. **Essentials of Psychological Testing.** 4th ed. New York : Harper and Row,
1984.

Stufflebeam and Anthony. **Shin Field, Systematic Evaluation.** Boston : Kluwer Nijhoff,
1988.

